

Stockholms
universitet

Statistiska institutionen

Raul Cano

SKRIVNINGSDATUM: 2016-02-03

Skriftlig tentamen i **Statistikens grunder 2** (6 hp), ingående som moment 3 i kursen **Statistikens grunder, GN, 15 hp**.

Skrivtid: 5 timmar

Hjälpmedel: Miniräknare. Vidhäftade formel- och tabellblad (obs! vidhäftas endast de tabellsidor som behövs för den här tentamen).

Tentamensgenomgång och återlämning: onsdagen den 24 februari, kl. 18.00 i B319.

Därefter kan skrivningarna hämtas på studentexpeditionen, plan 7 i B-huset.

Tentamen består av fem uppgifter som kan ge totalt 100 poäng. För betyget A gäller 90-100 p., för betyget B gäller 80-89 p., för betyget C gäller 70-79 p., för betyget D gäller 60-69 p., för betyget E gäller 50-59 p., för betyget Fx gäller 40-49 p. och för betyget F gäller 0-39 p. För detaljerade betygskriterier se kursbeskrivningen på kurshemsidan.

För full poäng på en uppgift krävs fullständiga och väl motiverade lösningar.

Uppgift 1: (20 poäng)

En lantmätare använder laserutrustning för att mäta avståndet mellan två punkter. Varje mätvärde kan betraktas som en observation på en normalfördelad stokastisk variabel med det verkliga avståndet μ som förväntat värde och med känd standardavvikelse $\sigma = 2,04$ meter.

Lantmätaren gör 16 mätningar av samma avstånd och får då genomsnittsvärdet $\bar{x} = 2\,316$ meter.

a) Beräkna ett 95% konfidensintervall för μ och tolka resultatet i ord. (10 p.)

b) Hur många mätningar måste göras för att konfidensintervallets totala längd skall bli 0,2 meter (dvs. att konfidensintervallet skall ha ändpunkterna $\bar{x} \pm 0,1$)? Obs! Här handlar det om ett 95% konfidensintervall för μ . (10 p.)

Uppgift 2: (20 poäng)

Antalet passagerare per flygtur har registrerats för femtio slumpmässigt utvalda flygturer från Jacksonville, FL, till Baltimore, MD. Man fann att genomsnittet var 136, och standardavvikelsen 24.

a) Beräkna ett 95% konfidensintervall för genomsnittliga antalet passagerare per flygtur i populationen av flygturer. (10 p.)

b) Anta att standardavvikelsen i populationen är lika med 24. Hur stort stickprov skulle behövas ifall man ville ha ett 95% konfidensintervall av storleken: $\bar{X} \pm 5$? (10 p.)

Uppgift 3: (20 poäng)

Nio resp sju oberoende observationer på två oberoende normalfördelade stokastiska variabler med okända väntevärden μ_1 resp μ_2 och okända varianser σ_1^2 resp σ_2^2 gav följande resultat:

Variabel	Antal observationer	Stickprovsmedelvärde	Stickprovsvarians
1	9	50	30
2	7	40	32

- a). Anta att (de okända) varianserna σ_1^2 och σ_2^2 är lika stora och testa på signifikansnivå 5% ($\alpha = 0,05$) hypotesen att $\mu_1 = \mu_2$ mot alternativet att $\mu_1 \neq \mu_2$. Vilken blir din slutsats? (15 p.)
Lös inte problemet via ett konfidensintervall, då lösningen ger 0 p.
- b). Beräkna p-värdet i samband med ovanstående hypotesprövning. (5 p.)

Uppgift 4: (20 poäng)

Man undersöker om det finns ett beroende mellan kön och inställning till reklam-TV. Man har frågat 300 slumpmässigt utvalda personer om deras inställning till reklam-TV och fått följande resultat:

	Män	kvinnor
Positiva	70	60
Negativa	60	65
Vet ej	20	25

- a). Ställ upp hypoteser (5 p.) och
- b). Testa på signifikansnivå 5 % ($\alpha = 0,05$) om resultatet tyder på ett samband mellan kön och inställning till reklam-TV. Vilken blir din slutsats? (15 p.)

Uppgift 5: (20 poäng)

I ett företag arbetar man med ett projekt som syftar till att utveckla en ny produkt. Nu föreligger emellertid ett lagförslag som innebär att den nya produkten i sin nuvarande form kan få en begränsad användning. Företagsledningen har därför fyra alternativ att välja mellan: fortsätta enligt ursprungliga planer (A1), fortsätta enligt planer som överensstämmer med lagförslaget (A2), avsluta projektet och lägga ner verksamheten (A3) och flytta redan nu hela produktionen till Kina (A4). De möjliga naturtillstånden är: lagförslaget faller (S1), lagförslaget går igenom (S2) och lagförslaget (med revidering) går igenom (S3). De vinster man väntar sig få framgår av beslutsmatrisen nedan (kapitel 19 i kompendiet).

	S1	S2	S3
A1	30	15	10
A2	10	25	28
A3	5	5	5
A4	10	10	10

- a). Bestäm med hjälp av maximinkriteriet vilket alternativ Företagsledningen bör välja. (10 p.)
- b). Bestäm med hjälp av minimax-regretkriteriet vilket alternativ Företagsledningen bör välja. (10 p.)

FORMLER

VT2013

Räkneeregler för väntevärden och varianser (a , b och c är konstanter och X och Y är stokastiska variabler)

$$E(c) = c$$

$$V(c) = 0$$

$$E(X + c) = E(X) + c$$

$$V(X + c) = V(X)$$

$$E(aX) = aE(X)$$

$$V(aX) = a^2V(X)$$

$$E(aX + bY + c) = aE(X) + bE(Y) + c \quad V(aX + bY + c) = a^2V(X) + b^2V(Y) + 2abCov(X, Y)$$

Ändlighetskorrektio: $\frac{N-n}{N-1}$

Stickprovsvarians: $s^2 = \frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 = \frac{1}{n-1} (\sum_{i=1}^n x_i^2 - n\bar{x}^2)$

Stickprovskovarians: $s_{xy} = \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y}) = \frac{1}{n-1} (\sum_{i=1}^n x_i y_i - n\bar{x}\bar{y})$

Binomialfördelningen: $f(x) = \binom{n}{x} p^x (1-p)^{n-x} = \frac{n!}{x!(n-x)!} p^x (1-p)^{n-x}$

Poissonfördelningen: $f(x) = \frac{\lambda^x e^{-\lambda}}{x!}$

Diverse konfidensintervall och enkelsidiga testvariabler ($f.g.$ = frihetsgrader):

$$\bar{x} \pm z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$$

$$Z = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\sigma/\sqrt{n}} \geq z_{\alpha}$$

$$\bar{x} \pm t_{\alpha/2}^{(f.g.)} \frac{s}{\sqrt{n}}$$

$$T = \frac{\bar{X} - \mu_0}{S/\sqrt{n}} \geq t_{\alpha}^{(f.g.)}$$

$$\bar{x} \pm z_{\alpha/2} \frac{s}{\sqrt{n}}$$

$$Z = \frac{\bar{X} - \mu_0}{S/\sqrt{n}} \geq z_{\alpha}$$

$$\bar{x}_1 - \bar{x}_2 \pm z_{\alpha/2} \sqrt{\frac{\sigma_1^2}{n_1} + \frac{\sigma_2^2}{n_2}}$$

$$Z = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2 - 0}{\sqrt{\sigma_1^2/n_1 + \sigma_2^2/n_2}} \geq z_{\alpha}$$

$$\bar{x}_1 - \bar{x}_2 \pm t_{\alpha/2}^{(f.g.)} \cdot s_p \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}$$

$$T = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2 - 0}{s_p \sqrt{1/n_1 + 1/n_2}} \geq t_{\alpha}^{(f.g.)}$$

$$s_p^2 = \frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$\bar{x}_1 - \bar{x}_2 \pm z_{\alpha/2} \sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}$$

$$Z = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2 - 0}{\sqrt{S_1^2/n_1 + S_2^2/n_2}} \geq z_{\alpha}$$

Forts. konfidensintervall och enkelsidiga testvariabler (f.g. = frihetsgrader):

$$\bar{d} \pm t_{\alpha/2}^{(f.g.)} \frac{s_d}{\sqrt{n}}$$

$$T = \frac{\bar{D} - 0}{S_D/\sqrt{n}} \geq t_{\alpha}^{(f.g.)}$$

$$\frac{y}{n} \pm z_{\alpha/2} \sqrt{(y/n)(1-y/n)/n}$$

$$Z = \frac{Y/n - \pi_0}{\sqrt{\pi_0(1-\pi_0)/n}} \geq z_{\alpha}$$

$$\hat{p}_1 - \hat{p}_2 \pm z_{\alpha/2} \sqrt{\frac{\hat{p}_1(1-\hat{p}_1)}{n_1} + \frac{\hat{p}_2(1-\hat{p}_2)}{n_2}}$$

$$Z = \frac{Y_1/n_1 - Y_2/n_2 - 0}{\sqrt{\left(\frac{Y_1+Y_2}{n_1+n_2}\right) \left(1 - \frac{Y_1+Y_2}{n_1+n_2}\right) \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}} \geq z_{\alpha}$$

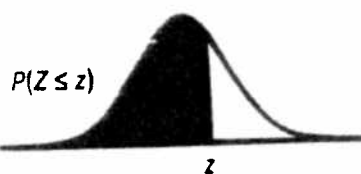
$$\chi^2 = \sum \frac{(n_i - n\pi_i)^2}{n\pi_i} \geq \chi_{\alpha}^2(f.g.)$$

$$\chi^2 = \sum \sum \frac{(n_{ij} - n_i \cdot n_j / n)^2}{n_i \cdot n_j / n} \geq \chi_{\alpha}^2(f.g.)$$

TABELL 1. Normalfördelningen, standardiserad

$\Phi(z) = P(Z \leq z)$ där $Z \in N(0, 1)$.

För negativa värden, utnyttja att $\Phi(-z) = 1 - \Phi(z)$.

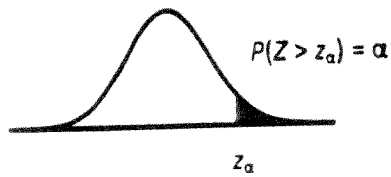

z	0,00	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09
0,0	0,50000	0,50399	0,50798	0,51197	0,51595	0,51994	0,52392	0,52790	0,53188	0,53586
0,1	0,53983	0,54380	0,54776	0,55172	0,55567	0,55962	0,56356	0,56749	0,57142	0,57535
0,2	0,57926	0,58317	0,58706	0,59095	0,59483	0,59871	0,60257	0,60642	0,61026	0,61409
0,3	0,61791	0,62172	0,62552	0,62930	0,63307	0,63683	0,64058	0,64431	0,64803	0,65173
0,4	0,65542	0,65910	0,66276	0,66640	0,67003	0,67364	0,67724	0,68082	0,68439	0,68793
0,5	0,69146	0,69497	0,69847	0,70194	0,70540	0,70884	0,71226	0,71566	0,71904	0,72240
0,6	0,72575	0,72907	0,73237	0,73565	0,73891	0,74215	0,74537	0,74857	0,75175	0,75490
0,7	0,75804	0,76115	0,76424	0,76730	0,77035	0,77337	0,77637	0,77935	0,78230	0,78524
0,8	0,78814	0,79103	0,79389	0,79673	0,79955	0,80234	0,80511	0,80785	0,81057	0,81327
0,9	0,81594	0,81859	0,82121	0,82381	0,82639	0,82894	0,83147	0,83398	0,83646	0,83891
1,0	0,84134	0,84375	0,84614	0,84849	0,85083	0,85314	0,85543	0,85769	0,85993	0,86214
1,1	0,86433	0,86650	0,86864	0,87076	0,87286	0,87493	0,87698	0,87900	0,88100	0,88298
1,2	0,88493	0,88686	0,88877	0,89065	0,89251	0,89435	0,89617	0,89796	0,89973	0,90147
1,3	0,90320	0,90490	0,90658	0,90824	0,90988	0,91149	0,91309	0,91466	0,91621	0,91774
1,4	0,91924	0,92073	0,92220	0,92364	0,92507	0,92647	0,92785	0,92922	0,93056	0,93189
1,5	0,93319	0,93448	0,93574	0,93699	0,93822	0,93943	0,94062	0,94179	0,94295	0,94408
1,6	0,94520	0,94630	0,94738	0,94845	0,94950	0,95053	0,95154	0,95254	0,95352	0,95449
1,7	0,95543	0,95637	0,95728	0,95818	0,95907	0,95994	0,96080	0,96164	0,96246	0,96327
1,8	0,96407	0,96485	0,96562	0,96638	0,96712	0,96784	0,96856	0,96926	0,96995	0,97062
1,9	0,97128	0,97193	0,97257	0,97320	0,97381	0,97441	0,97500	0,97558	0,97615	0,97670
2,0	0,97725	0,97778	0,97831	0,97882	0,97932	0,97982	0,98030	0,98077	0,98124	0,98169
2,1	0,98214	0,98257	0,98300	0,98341	0,98382	0,98422	0,98461	0,98500	0,98537	0,98574
2,2	0,98610	0,98645	0,98679	0,98713	0,98745	0,98778	0,98809	0,98840	0,98870	0,98899
2,3	0,98928	0,98956	0,98983	0,99010	0,99036	0,99061	0,99086	0,99111	0,99134	0,99158
2,4	0,99180	0,99202	0,99224	0,99245	0,99266	0,99286	0,99305	0,99324	0,99343	0,99361
2,5	0,99379	0,99396	0,99413	0,99430	0,99446	0,99461	0,99477	0,99492	0,99506	0,99520
2,6	0,99534	0,99547	0,99560	0,99573	0,99585	0,99598	0,99609	0,99621	0,99632	0,99643
2,7	0,99653	0,99664	0,99674	0,99683	0,99693	0,99702	0,99711	0,99720	0,99728	0,99736
2,8	0,99744	0,99752	0,99760	0,99767	0,99774	0,99781	0,99788	0,99795	0,99801	0,99807
2,9	0,99813	0,99819	0,99825	0,99831	0,99836	0,99841	0,99846	0,99851	0,99856	0,99861
3,0	0,99865	0,99869	0,99874	0,99878	0,99882	0,99886	0,99889	0,99893	0,99896	0,99900
3,1	0,99903	0,99906	0,99910	0,99913	0,99916	0,99918	0,99921	0,99924	0,99926	0,99929
3,2	0,99931	0,99934	0,99936	0,99938	0,99940	0,99942	0,99944	0,99946	0,99948	0,99950
3,3	0,99952	0,99953	0,99955	0,99957	0,99958	0,99960	0,99961	0,99962	0,99964	0,99965
3,4	0,99966	0,99968	0,99969	0,99970	0,99971	0,99972	0,99973	0,99974	0,99975	0,99976
3,5	0,99977	0,99978	0,99978	0,99979	0,99980	0,99981	0,99981	0,99982	0,99983	0,99983
3,6	0,99984	0,99985	0,99985	0,99986	0,99986	0,99987	0,99987	0,99988	0,99988	0,99989
3,7	0,99989	0,99990	0,99990	0,99990	0,99991	0,99991	0,99992	0,99992	0,99992	0,99992
3,8	0,99993	0,99993	0,99993	0,99994	0,99994	0,99994	0,99994	0,99995	0,99995	0,99995
3,9	0,99995	0,99995	0,99996	0,99996	0,99996	0,99996	0,99996	0,99996	0,99997	0,99997
4,0	0,99997	0,99997	0,99997	0,99997	0,99997	0,99997	0,99998	0,99998	0,99998	0,99998

TABELL 2. Normalfördelningens kvantiler, standardiserad

$Z \in N(0, 1)$. Vilket värde har z_α om $P(Z > z_\alpha) = \alpha$ där α är en given sannolikhet.

Utnyttja även $\Phi(-z) = 1 - \Phi(z)$ för $P(Z \leq -z_\alpha)$.

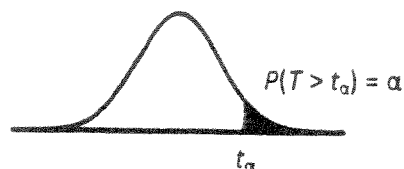

α	z_α
0,1	1,2816
0,05	1,6449
0,025	1,9600
0,010	2,3263
0,005	2,5758
0,0025	2,8070
0,0010	3,0902
0,0005	3,2905
0,00025	3,4808
0,00010	3,7190
0,00005	3,8906
0,000025	4,0556
0,000010	4,2649
0,000005	4,4172

TABELL 3. t-fördelningens kvantiler

$T \in t(v)$ där v = antal frihetsgrader.

Vilket värde har t_α om $P(T > t_\alpha) = \alpha$ där α är en given sannolikhet. Utnyttja även $P(T \leq -t_\alpha) = P(T > t_\alpha)$.

v	$\alpha = 0,1$	0,05	0,025	0,010	0,005	0,0025	0,0010	0,0005
1	3,078	6,314	12,706	31,821	63,657	127,321	318,309	636,619
2	1,886	2,920	4,303	6,965	9,925	14,089	22,327	31,599
3	1,638	2,353	3,182	4,541	5,841	7,453	10,215	12,924
4	1,533	2,132	2,776	3,747	4,604	5,598	7,173	8,610
5	1,476	2,015	2,571	3,365	4,032	4,773	5,893	6,869
6	1,440	1,943	2,447	3,143	3,707	4,317	5,208	5,959
7	1,415	1,895	2,365	2,998	3,499	4,029	4,785	5,408
8	1,397	1,860	2,306	2,896	3,355	3,833	4,501	5,041
9	1,383	1,833	2,262	2,821	3,250	3,690	4,297	4,781
10	1,372	1,812	2,228	2,764	3,169	3,581	4,144	4,587
11	1,363	1,796	2,201	2,718	3,106	3,497	4,025	4,437
12	1,356	1,782	2,179	2,681	3,055	3,428	3,930	4,318
13	1,350	1,771	2,160	2,650	3,012	3,372	3,852	4,221
14	1,345	1,761	2,145	2,624	2,977	3,326	3,787	4,140
15	1,341	1,753	2,131	2,602	2,947	3,286	3,733	4,073
16	1,337	1,746	2,120	2,583	2,921	3,252	3,686	4,015
17	1,333	1,740	2,110	2,567	2,898	3,222	3,646	3,965
18	1,330	1,734	2,101	2,552	2,878	3,197	3,610	3,922
19	1,328	1,729	2,093	2,539	2,861	3,174	3,579	3,883
20	1,325	1,725	2,086	2,528	2,845	3,153	3,552	3,850
21	1,323	1,721	2,080	2,518	2,831	3,135	3,527	3,819
22	1,321	1,717	2,074	2,508	2,819	3,119	3,505	3,792
23	1,319	1,714	2,069	2,500	2,807	3,104	3,485	3,768
24	1,318	1,711	2,064	2,492	2,797	3,091	3,467	3,745
25	1,316	1,708	2,060	2,485	2,787	3,078	3,450	3,725
26	1,315	1,706	2,056	2,479	2,779	3,067	3,435	3,707
27	1,314	1,703	2,052	2,473	2,771	3,057	3,421	3,690
28	1,313	1,701	2,048	2,467	2,763	3,047	3,408	3,674
29	1,311	1,699	2,045	2,462	2,756	3,038	3,396	3,659
30	1,310	1,697	2,042	2,457	2,750	3,030	3,385	3,646
35	1,306	1,690	2,030	2,438	2,724	2,996	3,340	3,591
40	1,303	1,684	2,021	2,423	2,704	2,971	3,307	3,551
45	1,301	1,679	2,014	2,412	2,690	2,952	3,281	3,520
50	1,299	1,676	2,009	2,403	2,678	2,937	3,261	3,496
55	1,297	1,673	2,004	2,396	2,668	2,925	3,245	3,476
60	1,296	1,671	2,000	2,390	2,660	2,915	3,232	3,460
65	1,295	1,669	1,997	2,385	2,654	2,906	3,220	3,447
70	1,294	1,667	1,994	2,381	2,648	2,899	3,211	3,435
75	1,293	1,665	1,992	2,377	2,643	2,892	3,202	3,425

Forts. nästa sida

TABELL 3 forts. t-fördelningens kvantiler

v	$\alpha = 0,1$	0,05	0,025	0,010	0,005	0,0025	0,0010	0,0005
80	1,292	1,664	1,990	2,374	2,639	2,887	3,195	3,416
85	1,292	1,663	1,988	2,371	2,635	2,882	3,189	3,409
90	1,291	1,662	1,987	2,368	2,632	2,878	3,183	3,402
95	1,291	1,661	1,985	2,366	2,629	2,874	3,178	3,396
100	1,290	1,660	1,984	2,364	2,626	2,871	3,174	3,390
125	1,288	1,657	1,979	2,357	2,616	2,858	3,157	3,370
150	1,287	1,655	1,976	2,351	2,609	2,849	3,145	3,357
175	1,286	1,654	1,974	2,348	2,604	2,843	3,137	3,347
200	1,286	1,653	1,972	2,345	2,601	2,839	3,131	3,340
300	1,284	1,650	1,968	2,339	2,592	2,828	3,118	3,323
400	1,284	1,649	1,966	2,336	2,588	2,823	3,111	3,315
500	1,283	1,648	1,965	2,334	2,586	2,820	3,107	3,310
1000	1,282	1,646	1,962	2,330	2,581	2,813	3,098	3,300
2000	1,282	1,646	1,961	2,328	2,578	2,810	3,094	3,295
3000	1,282	1,645	1,961	2,328	2,577	2,809	3,093	3,294
4000	1,282	1,645	1,961	2,327	2,577	2,809	3,092	3,293
5000	1,282	1,645	1,960	2,327	2,577	2,808	3,092	3,292

TABELL 4. χ^2 -fördelningens kvantiler

QE $\chi^2(v)$ där v = antal frihetsgrader.

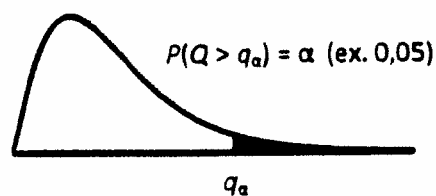
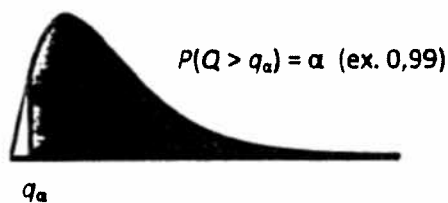
Vilket värde har q_α om $P(Q > q_\alpha) = \alpha$ där α är en sannolikhet.

v	$\alpha = 0,999$	0,995	0,99	0,975	0,95	0,05	0,025	0,01	0,005	0,001
1	0,000	0,000	0,000	0,001	0,004	3,841	5,024	6,635	7,879	10,828
2	0,002	0,010	0,020	0,051	0,103	5,991	7,378	9,210	10,597	13,816
3	0,024	0,072	0,115	0,216	0,352	7,815	9,348	11,345	12,838	16,266
4	0,091	0,207	0,297	0,484	0,711	9,488	11,143	13,277	14,860	18,467
5	0,210	0,412	0,554	0,831	1,145	11,070	12,833	15,086	16,750	20,515
6	0,381	0,676	0,872	1,237	1,635	12,592	14,449	16,812	18,548	22,458
7	0,598	0,989	1,239	1,690	2,167	14,067	16,013	18,475	20,278	24,322
8	0,857	1,344	1,646	2,180	2,733	15,507	17,535	20,090	21,955	26,124
9	1,152	1,735	2,088	2,700	3,325	16,919	19,023	21,666	23,589	27,877
10	1,479	2,156	2,558	3,247	3,940	18,307	20,483	23,209	25,188	29,588
11	1,834	2,603	3,053	3,816	4,575	19,675	21,920	24,725	26,757	31,264
12	2,214	3,074	3,571	4,404	5,226	21,026	23,337	26,217	28,300	32,909
13	2,617	3,565	4,107	5,009	5,892	22,362	24,736	27,688	29,819	34,528
14	3,041	4,075	4,660	5,629	6,571	23,685	26,119	29,141	31,319	36,123
15	3,483	4,601	5,229	6,262	7,261	24,996	27,488	30,578	32,801	37,697
16	3,942	5,142	5,812	6,908	7,962	26,296	28,845	32,000	34,267	39,252
17	4,416	5,697	6,408	7,564	8,672	27,587	30,191	33,409	35,718	40,790
18	4,905	6,265	7,015	8,231	9,390	28,869	31,526	34,805	37,156	42,312
19	5,407	6,844	7,633	8,907	10,117	30,144	32,852	36,191	38,582	43,820
20	5,921	7,434	8,260	9,591	10,851	31,410	34,170	37,566	39,997	45,315
21	6,447	8,034	8,897	10,283	11,591	32,671	35,479	38,932	41,401	46,797
22	6,983	8,643	9,542	10,982	12,338	33,924	36,781	40,289	42,796	48,268
23	7,529	9,260	10,196	11,689	13,091	35,172	38,076	41,638	44,181	49,728
24	8,085	9,886	10,856	12,401	13,848	36,415	39,364	42,980	45,559	51,179
25	8,649	10,520	11,524	13,120	14,611	37,652	40,646	44,314	46,928	52,620
26	9,222	11,160	12,198	13,844	15,379	38,885	41,923	45,642	48,290	54,052
27	9,803	11,808	12,879	14,573	16,151	40,113	43,195	46,963	49,645	55,476
28	10,391	12,461	13,565	15,308	16,928	41,337	44,461	48,278	50,993	56,892
29	10,986	13,121	14,256	16,047	17,708	42,557	45,722	49,588	52,336	58,301
30	11,588	13,787	14,953	16,791	18,493	43,773	46,979	50,892	53,672	59,703
32	12,811	15,134	16,362	18,291	20,072	46,194	49,480	53,486	56,328	62,487
34	14,057	16,501	17,789	19,806	21,664	48,602	51,966	56,061	58,964	65,247
36	15,324	17,887	19,233	21,336	23,269	50,998	54,437	58,619	61,581	67,985
38	16,611	19,289	20,691	22,878	24,884	53,384	56,896	61,162	64,181	70,703
40	17,916	20,707	22,164	24,433	26,509	55,758	59,342	63,691	66,766	73,402
42	19,239	22,138	23,650	25,999	28,144	58,124	61,777	66,206	69,336	76,084
44	20,576	23,584	25,148	27,575	29,787	60,481	64,201	68,710	71,893	78,750
46	21,929	25,041	26,657	29,160	31,439	62,830	66,617	71,201	74,437	81,400
48	23,295	26,511	28,177	30,755	33,098	65,171	69,023	73,683	76,969	84,037
50	24,674	27,991	29,707	32,357	34,764	67,505	71,420	76,154	79,490	86,661

Forts. nästa sida

TABELL 4 forts. χ^2 -fördelningens kvantiler

ν	$\alpha = 0,999$	0,995	0,99	0,975	0,95	0,05	0,025	0,01	0,005	0,001
55	28,173	31,735	33,570	36,398	38,958	73,311	77,380	82,292	85,749	93,168
60	31,738	35,534	37,485	40,482	43,188	79,082	83,298	88,379	91,952	99,607
65	35,362	39,383	41,444	44,603	47,450	84,821	89,177	94,422	98,105	105,988
70	39,036	43,275	45,442	48,758	51,739	90,531	95,023	100,425	104,215	112,317
75	42,757	47,206	49,475	52,942	56,054	96,217	100,839	106,393	110,286	118,599
80	46,520	51,172	53,540	57,153	60,391	101,879	106,629	112,329	116,321	124,839
85	50,320	55,170	57,634	61,389	64,749	107,522	112,393	118,236	122,325	131,041
90	54,155	59,196	61,754	65,647	69,126	113,145	118,136	124,116	128,299	137,208
95	58,022	63,250	65,898	69,925	73,520	118,752	123,858	129,973	134,247	143,344
100	61,918	67,328	70,065	74,222	77,929	124,342	129,561	135,807	140,169	149,449
120	77,755	83,852	86,923	91,573	95,705	146,567	152,211	158,950	163,648	173,617
150	102,113	109,142	112,668	117,985	122,692	179,581	185,800	193,208	198,360	209,265
200	143,843	152,241	156,432	162,728	168,279	233,994	241,058	249,445	255,264	267,541
300	229,963	240,663	245,972	253,912	260,878	341,395	349,874	359,906	366,844	381,425
400	318,260	330,903	337,155	346,482	354,641	447,632	457,305	468,724	476,606	493,132
500	407,947	422,303	429,388	439,936	449,147	553,127	563,852	576,493	585,207	603,446

① a) $\bar{x} \pm 1,96 \cdot \frac{\sigma}{\sqrt{n}}$ $2316 \pm 1,96 \cdot \frac{2,04}{\sqrt{16}}$
 $\approx [2315 ; 2317]$
 $= 0,9996 \approx 1$

b) $\bar{x} \pm 0,1$ $Z_{\alpha/2} \cdot \frac{\sigma}{\sqrt{n}} = 0,1$ $1,96 \cdot \frac{2,04}{\sqrt{n}} = 0,1$
 $1,96 \cdot \frac{2,04}{0,1} = \sqrt{n}$ $n = \left(1,96 \cdot \frac{2,04}{0,1}\right)^2$
 $n = 1598,72$ $n > 1599$

② $\bar{x} = 136$ $s = 24$, $n = 50$ $\bar{x} \pm 1,96 \cdot \frac{s}{\sqrt{n}}$

a) $136 \pm 1,96 \cdot \frac{24}{\sqrt{50}}$ $136 \pm 6,652460597$
 $[129,3475 ; 142,6524]$

b) $5 = 1,96 \cdot \frac{24}{\sqrt{n}}$ $n = \left(\frac{1,96 \times 24}{5}\right)^2 = 88,5104$
 $n \geq 89$

③ $H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$

a) FÖRKASTA H_0 OM $t < t_{\alpha/2, (n_1+n_2-2)}$ ELLER $t > t_{\alpha/2, (n_1+n_2-2)}$

$$S_p^2 = \frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1+n_2-2} = \frac{(9-1)(30) + (7-1)(32)}{9+7-2} =$$

$$= \frac{240 + 192}{14} = \frac{432}{14} = 30,85714286$$

$$S_p = \sqrt{30,85714286} = 5,554920599$$

$$\sqrt{\frac{1}{9} + \frac{1}{7}} = \sqrt{0,253968254} = 0,5039526307$$

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{S_p \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}} = \frac{50 - 40}{(5,554920599)(0,5039526307)} = \frac{10}{2,799416849} =$$

$$t = 3,572172542, \quad t_{0,025}(14) = 2,145$$

EFTERSOM $t > t_{0,025}(14)$ FÖRKASTAS H_0 ($\alpha=0,05$)

b) P-VÄRDET = $2 \cdot P[t > t=3,572]$

ENLIGT TABELL 3.

$P[t > 3,572]$ LIGGER MELLAN 0,0025 OCH 0,0010

$$2 \cdot [0,0025] = 0,005 \quad ; \quad 2 \cdot [0,0010] = 0,0020$$

DET BETYDER ATT

P-VÄRDET LIGGER MELLAN 0,005 OCH 0,0020

5a)

	S1	S2	S3	MINSTA NYTTAN
A1	30	15	10	10
A2	10	25	28	10
A3	5	5	5	5
A4	10	10	10	10

a) MAXIMINKRITERIET:
VÄLJ A1, ELLER A2, ELLER A4.

	S1	S2	S3		S1	S2	S3	MAXIMAL REGRET
A1	30	15	10	A1	0	10	18	18
A2	10	25	28	A2	20	0	0	20
A3	5	5	5	A3	25	20	23	25
A4	10	10	10	A4	20	15	18	20
	30	25	28					

MAX NYTTA

b) MINIMAX-REGRETKRITERIET: VÄLJ A1

4) a) H_0 : DET INTE FINNS ETT BERÖENDE MELLAN KÖN OCH INSTÄLLNING TILL REKLAM-TV
 H_1 : DET FINNS ETT BERÖENDE MELLAN KÖN OCH INSTÄLLNING TILL REKLAM-TV

b)

	M	K	
P	70	60	130
N	60	65	125
VE	20	25	45
	150	15	300

t. ex. $65 = \frac{150 \times 130}{300}$ OSV.

FÖRKASTA H_0 OM

$$\chi^2 > \chi^2_{\alpha, (k-1)(r-1)} = \chi^2_{0,05, (2)(2)} = 5,991$$

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E} = \frac{(70-65)^2}{65} + \dots + \frac{(25-22,5)^2}{22,5} = 1,5246$$

EFTERSOM $\chi^2 = 1,5246 < \chi^2_{0,05, (2)} = 5,991$ H_0 EJ FÖRKASTAS.

DET INTE GICK ATT PÅVISA VAD DET STÅR UNDER H_1 .

5

Stockholms
universitet

Statistiska institutionen

Rättningsblad

Datum: 3/2-2016

Sal: Ugglevikssalen

Tenta: Statistikens grunder 2

Kurs: Statistikens grunder

ANONYMKOD:

SGK-0014

Jag godkänner att min tenta får läggas ut anonymt på hemsidan som studentsvar.

OBS! SKRIV ÄVEN PÅ BAKSIDAN AV SKRIVBLADEN

Markera besvarade uppgifter med kryss

1	2	3	4	5	6	7	8	9	Antal inl. blad
X	X	X	X	X					6
Lär.ant.									
20p	20p	15p	20p	20p					

POÄNG	BETYG	Lärarens sign.
95p	A	RC

a) 20 p

UPPGIFT 1

$$n = 16 \quad \sigma = 2,04 \quad \bar{x} = 2316$$

$$\alpha = 0,05$$

a)

$$\alpha/2 = 0,025$$

$$z_{\alpha/2} = z_{0,025} = 1,96$$

$$2316 \pm 1,96 \cdot \frac{2,04}{\sqrt{16}} \quad R$$

Konf-intervall

$$\Rightarrow 2316 \pm 0,9996$$

$$\Rightarrow [2315,0004 ; 2316,9996] \quad R$$

På signifikansnivå 5%

ligger μ i konfidenzintervallet ovan $\uparrow$.

Det vill säga, det förväntade värdet μ

ligger mellan 2315,0004 och 2316,9996. R

$$b) \quad \bar{x} \pm 0,1 \Rightarrow 0,1 = 1,96 \cdot \frac{2,04}{\sqrt{n}} \quad (\text{lös efter } n)$$

$$\Rightarrow \sqrt{n} = \frac{1,96 \cdot 2,04}{0,10}$$

$$\Rightarrow n = \left(\frac{1,96 \cdot 2,04}{0,10} \right)^2$$

$$\Rightarrow n = 1598,7202596$$

$$\text{Svar: } n \geq 1599 \quad R$$

2) 208

UPPGIFT 2

$$n = 50 \quad \bar{x} = 136 \quad s = 24$$

$$\alpha = 0,05$$

$$\alpha/2 = 0,025$$

$$z_{\alpha/2} = z_{0,025} = 1,96$$

a)

$$136 \pm 1,96 \cdot \frac{24}{\sqrt{50}}$$

$$\Rightarrow 136 \pm 6,652460597 \approx 136 \pm 6,6525$$

$$\text{konf.-intervall: } [129,3475 ; 142,6525]$$

b)

$$\text{om } \sigma = 24$$

$$\bar{x} \pm 5 \quad \rightarrow \quad 5 = 1,96 \cdot \frac{24}{\sqrt{n}} \quad (\text{lös efter } n)$$

$$\Rightarrow \sqrt{n} = \frac{1,96 \cdot 24}{5}$$

$$\Rightarrow n = \left(\frac{1,96 \cdot 24}{5} \right)^2$$

$$\Rightarrow n = 88,510464$$

$$\text{Svar: } n \geq 89$$

UPPGIFT 3

a)

$$n_1 = 9$$

$$n_2 = 7$$

$$\bar{x}_1 = 50$$

$$\bar{x}_2 = 40$$

$$s_1^2 = 30$$

$$s_2^2 = 32$$

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$\alpha = 0,05$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

$$\alpha/2 = 0,025$$

$$\text{f.g.} = (n_1 + n_2 - 2) = 9 + 7 - 2 = 14$$

Förkasta H_0 om
eller om

$$t > t_{\alpha/2, (n_1 + n_2 - 2)} = 2,145$$

$$t < -t_{\alpha/2, (n_1 + n_2 - 2)} = -2,145$$

$$s_p^2 = \frac{8 \cdot 30 + 6 \cdot 32}{14} = 30,85714286 \approx 30,8571$$

$$t = \frac{50 - 40 - 0}{\sqrt{30,8571 \cdot \left(\frac{1}{9} + \frac{1}{7}\right)}} = 3,572175022 \approx 3,5721$$

Eftersom $t = 3,5721 > 2,145$ förkastar vi H_0 på sign.-nivå 5%.

(Uppgift 3 b) nästa blad →)

a) 15p

UPPGIFT 3 (b)

FEL METOD

b) P-värdet: $2 \cdot P(Z > 3,5721)$
 $2 \cdot [1 - P(Z \leq 3,5721)]$
 $2 \cdot [1 - \Phi(3,57)]$
 $2 \cdot [1 - 0,99982]$
 $2 \cdot 0,00018 = 0,00036$

b) Op

4) 20p

UPPGIFT 4

K	O_n	O_k	R
Pos	70	60	130
Neg	60	65	125
ve.	20	25	45
C	150	150	300

- a) H_0 : Det finns inget samband mellan kön och inställning till TV
- H_1 : Det finns ett samband mellan kön och inställning till TV

b) $\alpha = 0,05$

$$f_{gr} = (R-1)(C-1)$$

$$= (3-1)(2-1) = 2$$

$$E_{ij} = \frac{R \cdot C}{n} \Rightarrow \begin{array}{l} E_{11} = 65 \quad E_{12} = 65 \\ E_{21} = 62,5 \quad E_{22} = 62,5 \\ E_{31} = 22,5 \quad E_{32} = 22,5 \end{array}$$

Förkasta H_0 om $\chi^2 > \chi^2_{0,05(2)} = 5,991$

$$\chi^2 = \frac{(70-65)^2}{65} + \frac{(60-65)^2}{65} + \frac{(60-62,5)^2}{62,5} + \frac{(65-62,5)^2}{62,5}$$

$$+ \frac{(20-22,5)^2}{22,5} + \frac{(25-22,5)^2}{22,5} = 1,524786325$$

$$\approx 1,524$$

Eftersom $\chi^2 = 1,524 < 5,991$ kan vi inte förkasta H_0 .

5) 20p

UPPGIFT 5

"Minsta nyttan"

a)	S1	S2	S3	
A1	30	15	10	10
A2	10	25	28	10
A3	5	5	5	5
A4	10	10	10	10

Enligt maximinkriteriet skall man välja det alternativ med störst "minsta nyttan",

I detta fall är den största "minsta nyttan"

samma för A1, A2 och A4 (10). Förtagsledningen

bör därför vara indifferant mellan dessa alternativ.

"Maxregret"

b)	S1	S2	S3	
A1	0	10	18	18
A2	20	0	0	20
A3	25	20	23	25
A4	20	15	18	20

Enligt minimax-regretkriteriet skall man välja det alternativ med minst "maxregret". I detta

fall är den minsta "maxregret" 18 och

förtaget bör därför välja A1

3

Stockholms
universitet

Statistiska institutionen

Rättningsblad

Datum: 3/2-2016

Sal: Ugglevikssalen

Tenta: Statistikens grunder 2

Kurs: Statistikens grunder

ANONYMKOD:

SGK-0022

Jag godkänner att min tenta får läggas ut anonymt på hemsidan som studentsvar.

OBS! SKRIV ÄVEN PÅ BAKSIDAN AV SKRIVBLADEN

Markera besvarade uppgifter med kryss

1	2	3	4	5	6	7	8	9	Antal inl. blad
X	X	X	X	X					3
Lär.ant.	20p	20p	11p	20p	20p				

POÄNG	BETYG	Lärarens sign.
91 p	A	RC

1) 20 p

$$1. a) Z_{0,05/2} = Z_{0,025} = 1,96$$

$$\bar{x} \pm Z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}} = 2316 \pm 1,96 \times \frac{2,04}{\sqrt{16}} = 2316 \pm 1,96 \times 0,51 =$$

$$= 2316 \pm 0,9996 \approx 2316 \pm 1$$

Svar: $[2315 : 2317]$ R

$$b) 1,96 \times \frac{2,04}{\sqrt{n}} = 0,1 \quad 1,96 \times \frac{2,04}{0,1} = \sqrt{n}$$

$$\sqrt{n} = 39,984 \quad n = (\sqrt{n})^2 = 39,984^2 = 1598,72 \approx 1599$$

Svar: $n \geq 1599$ R

$$2. a) \bar{x} \pm Z_{\alpha/2} \frac{\sigma}{\sqrt{n}} = 136 \pm 1,96 \times \frac{24}{\sqrt{50}} = 136 \pm 1,96 \times \frac{24}{7,07} =$$

$$= 136 \pm 1,96 \times 3,3946 = 136 \pm 6,6534 \approx 6,65$$

Svar: $[129,35 : 142,65]$ R

$$b) 1,96 \times \frac{24}{\sqrt{n}} = 5 \quad 1,96 \times \frac{24}{5} = \sqrt{n}$$

$$\sqrt{n} = 9,408 \quad n = (\sqrt{n})^2 = 9,408^2 = 88,51 \approx 89$$

Svar: $n \geq 89$ R

2) 20 p

3) 11p

3. a) $H_0: \mu_1 = \mu_2$

$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$

$T_{\alpha/2, n} = T_{0,025(14)} = 2,145$

$\bar{x}_1 = 50$

$\bar{x}_2 = 40$

$S_1 = 30$

$S_2 = 32$

$n_1 = 9$

$n_2 = 7$

$df = 16 - 2 = 14$

$T = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2 - 0}{\text{Sp} \sqrt{\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}}} = \frac{50 - 40}{\text{Sp} \sqrt{\frac{1}{9} + \frac{1}{7}}} = \frac{10}{\text{Sp} \sqrt{0,253968}}$

$= \frac{10}{30,873 \times 0,503968} = \frac{10}{15,56} = 0,64267$

F - 2p

$S_p^2 = \frac{(n_1 - 1) \times S_1^2 + (n_2 - 1) \times S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} = \frac{(8 \times 30^2) + (6 \times 32^2)}{9 + 7 - 2}$

$= \frac{7200 + 6144}{14} = \frac{13344}{14} = 953,14$

$T = 0,64267 < T_{0,025(14)}$

$S_p = \sqrt{S_p^2} = \sqrt{953,14} = 30,873$

F - 2p

a) 11p
Svar: H_0 kan inte förkastas μ_1 och μ_2 är olika.

b) p-värde $= 2 \times P(Z > 0,64) = 2 [1 - \Phi(0,64)] =$
 $= 2 [1 - 0,73891] = 2 \times 0,26109 =$
 $= 0,52218$

b) 0p

4) 20p

4. a) H_0 : Finns inget beroende mellan kön/inställning
 H_1 : Finns ett beroende mellan kön/inställning

	Män	Kvinnor	
Positiva	70 (65)	60 (65)	130
Negativa	60 (62,5)	65 (62,5)	125
Vet ej	20 (22,5)	25 (22,5)	45
	150	150	300

$\frac{150 \times 30}{300} = 65$
 $\frac{150 \times 125}{300} = 62,5$
 $\frac{150 \times 45}{300} = 22,5$

$$\chi^2 = \frac{5^2}{65} + \frac{2,5^2}{62,5} + \frac{2,5^2}{22,5} + \frac{5^2}{65} + \frac{2,5^2}{62,5} + \frac{2,5^2}{22,5} = 1,536$$

$$\chi^2_{0,05(2)} = 5,991 \quad \chi^2 < \chi^2_{0,05(2)}$$

Svar: H_0 förkastas INTE. Finns inget beroende.

	S1	S2	S3	Maximin	Minimax-regret
A1	30/0	15/10	10/16	10	16
A2	10/20	25/0	28/0	10	20
A3	5/15	5/20	5/25	5	25
A4	10/20	10/15	10/16	10	20

b) Svar: Enligt minimax-regretkriteriet ska A1 väljas.

Svar: Maximin-kriteriet väljer A1
A2 och A4 väljer endast bort A3.

5) 20p